

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Iosephi Vicecomitis Ambrosiani Collegii Doctoris
Observationes Ecclesiasticæ In quo [!] de Antiquis
Baptismi Ritibus, ac Cæremonijs agitur**

Visconti, Giuseppe

Parisii, 1618

Cap. 31. De habitu eorum, qui ad exorcismum accedebant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64585)

gustini auctoritatem quis accuratè confide-
ret, fateri eum necesse est, exorcismum sep-
ties fieri solitum esse, cum ad scrutinia, quæ
septem erant, manifestè referatur. Ad quod
fortalsè etiam alludunt tam Concilij Braca-
rensis 2. verba, cum baptizandos exorcismi pur-
gationi, hoc est, scrutinio subijci oportere, præ-
cipit cap. 1. ad purgationem exorcismi concurrant
catechumeni; & cap. 9. præcipiant Quadragesimæ
servare ieiunia, & mediante Quadragesima bap-
tizandos infantes ad exorcismi purgationem offerre;
quam Glossa, quæ in Gratian. parr. 3. decret. de
consecrat. distin. 4. cap. 66. ait: mediana hebdo-
mada tribus diebus sunt exorcismi, secunda iterum
tribus, secundum hoc exorcismi variantur. Siqui-
dem hic sexies exorcismi exhibiti mentio est:
cui si repetitionem eiusdem die baptismi adij-
cias, septies efficias.

Exorcis-
mus sep-
ties fiebat.

*De habitu eorum, qui ad exorcismum
accedebant.*

CAP. XXXI.

Nunc, quod alterum erat propositum, ad-
monere non desinam, seminudos ad sa-
crum exorcismum accessisse. Hoc verò quam-
tuis maximam admirationem meritò habere
possit, tamen ex iis, quæ veterum memoria
prodita sunt, necessario colligitur. Etenim si
vera sunt S. Ioannis Chrysostomi verba, quæ
homil. ad baptizan. habentur: *vellem hoc quidem*

Seminudi
ad exorcis-
mum accedebant.

A a

primum meo declarare sermone, cur maius
 totius anni diebus prateritis, hoc in tempore
 filios consecrare voluerunt; & cur post nostrum
 gisterium imbuti, nudis pedibus uno tantum
 mento concesso ad voces exorcizantium accedant
 omnino necesse est, quod antè dicebamur
 firmare: praesertim quia graecè *γυμνωσάμενοι*
πὸ δέ τοῦς legitur; quod latinis verbis
 nudos, & nudis pedibus. Idem verò ex Concilio
 Constantinop. 2. facile est cognoscere, quod
 Act. 1. de mulieribus, quæ baptismali ex
 mo subditæ fuerant, duo Synodi Patres
 runt: cum essemus in baptisterio neophytis
 tunicis, & calcamentis existentium, Diaconi
 exorcizantibus, venit Episcopus noster Petrus.
 Quod si vestibus solitis indutæ essent,
 modo verè dici videretur: sine tunicis, & cal
 mentis existentium. Deinde S. Augustinus
 2. de fid. ad catechum. cap. 1. cum varia
 stationis genera, quibus catechumeni
 bant Deum placari, conciliariquè posse
 ret, quid est, inquit, dilectissimi, quod in vobis
 bratum est? quid est, quod hac nocte circa m
 est, quod prateritis noctibus actum non est; cer
 cis secretis singuli produceremini in conspectu
 Ecclesiae, ibique cervice humiliata, qua male
 antea exaltata, in humilitate pedum, alio
 stracto in vobis celebraretur examen, atque ex
 extirparetur diabolus superbus, dum super
 catus est humilis altissimus Christus? quo loco
 dum humilitas pro nuditate posita est, cum
 go tam claris, atque perspicuis verbis
 scriptores vestium detractionis in exorciz

meminerint; satis videntur declarasse, in exorcismo, vix vnam vestem, ac ne vix quidem relictam esse. quam si ad hunc locum pertinet afferre, credibile est, aut cilicij nomine intelligi, quod in exorcismo veteres induebant; aut quamlibet aliam fuisse, tegedis hominum pendendis accommodatam, quam, quia pro libito erat, suo nomine appellare scriptores omiserunt. quamquam ego fallor, qui huius indumenti nomen a scriptoribus minimè traditum esse, credam. in græco enim S. Ioan. Chrysof. textu *indusij*, siue *camisia* mentio fit his verbis, *ἡ ἡμετέρα ἡ ἀποστολική*. quæ licet interpres, vno tantum vestimento concessio, exposuerit; a verè tamen græcæ linguæ perito, cum *indusio*, verti oportuit. Cur autem seminudi ad exorcismum accederent, graues plerasque rationes afferri intelligo; quas, vt renunciationi, baptismo, aliisque communes, lector suis locis videre poterit. Sed illud etiam (quoniam in exorcismis ceremoniis versamur) a veteribus obseruatum esse, liquet; vt velo catechumeni vultum obtenderent, ea ratione, vt clausis oculis, quorum intentione, & coniectu animus a cōtemplatione auocatur, audiendi, & intelligendi, facultates diuina in eo mysteria, latentesq; sensus altius perciperent. Ex qua consuetudine dixit Cyrillus Hierosolym. pro catech. ad baptizan. *absque exorcismis anima progredi non poterit; diuini enim sunt, ex diuinisq; scripturis collecti, velatus est vultus tuus, vt mens tua vacet, neue oculus vagus efficiat, vt mens vagetur: clausis verò oculis aures minimè impediuntur salutaria suscipere.* Et fortè

A a ij

Aug. lib. 2. de fid. ad catechu. cap. 1.

Vestis, quæ catechumeni in exorcismo induebant, erat indusium.

Catechumeni in exorcismo faciem velabant, & quare.

etiam huc alludere voluerunt Iunilius de
 tib. lib. 2. cap. 16. & Bæda in quæst. super
 dialogo Magistri, & discipuli expressa, cum
 typi, siue figuræ definitionem explicandam
 catechumenorum exemplum sic addiderunt
*D. quid est ergo typus, vel figura? M. præteritum
 aut præteritorum, aut futurorum ignoratio, præter
 secundum id, quod opera sunt, manifestatio. D.
 præteritorum typos. M. Vt est catechumenorum
 humilitas, typum enim gerunt ad ea paralyti
 elusi, & ex conscientia delictorum diuinum
 tes aspectum, propter quod & per publicum
 bus testis incedunt. Si enim capitis nomine
 vultum, sed verticem intelligerent, nihil
 teris hominibus differens catechumenorum
 stitisse viderentur: cum Bædæ temporibus
 leum gestare omnes soliti essent, præter
 quod etiam consuetudinis ratio, vt De
 stum se metuere ostenderent, eo casu loci
 non haberet, quia in vultu, non in vertice
 dendi facultas posita est. Verum, quod fuit
 velo obductam fuisse, diximus, admodum
 sunt lectores, ita intelligendum non esse,
 inde ac rarioris materiæ panno facies ex
 geretur. constat enim, illum ad visionem
 nertendam, cuius causa facies obtegebatur,
 tis non fuisse. Verum generaliter locuti
 mus: vt omne inuolucris genus significat,
 quidem ex qua materia constaret, & quæ
 esset, libro sequenti cap. 11. significabitur.*

Christiani
 pileum ge-
 stabant
 In exorcis-
 mo cur fa-
 cies vela-
 retur.

Velum in
 exorcismo
 quale esset.
 Figura
 vultus in
 exorcismo
 velandi.

teris hominibus differens catechumenorum
 stitisse viderentur: cum Bædæ temporibus
 leum gestare omnes soliti essent, præter
 quod etiam consuetudinis ratio, vt De
 stum se metuere ostenderent, eo casu loci
 non haberet, quia in vultu, non in vertice
 dendi facultas posita est. Verum, quod fuit
 velo obductam fuisse, diximus, admodum
 sunt lectores, ita intelligendum non esse,
 inde ac rarioris materiæ panno facies ex
 geretur. constat enim, illum ad visionem
 nertendam, cuius causa facies obtegebatur,
 tis non fuisse. Verum generaliter locuti
 mus: vt omne inuolucris genus significat,
 quidem ex qua materia constaret, & quæ
 esset, libro sequenti cap. 11. significabitur.
 Nunc, quod reliquum est, admonere non
 sinam: ex ipsis Iunilij, & Bædæ verbis ap-
 simè colligi, morem vultus in exorcismo

landi a
 ra exp
 ze pia
 nem n
 Bedæ
 dem
 liquet

In exor

A
 fonte
 & em
 tibus e
 confid
 propa
 bi de
 appar
 pultol
 quant
 tantum
 munda
 tis in
 tiorem
 tis ex
 ba ad
 telligi

landi ab humani generis principe insigni figura expressum fuisse, qui, postquam lethalis noxæ piaculo se obstrinxit, Dei iram, & offensionem metuens abdidit sese: ideoquæ Iunilij, & Bedæ autoritatem nos coniunxisse, quod iisdem verbis vterque usus est; sicut legentibus liquet.

In exorcismo catechumenos ardentem cereum manu tenuisse, & ad solem occidentæm spectasse.

CAP. XXXII.

Amplius ardentem cereum manu tenebant. Quod ex S. Cypriani profluxit fonte, qui Epist. 2. ad Donat. ait: *immundos, & erraticos spiritus ad confessionem minus increpantibus cogere, ut recedant, diris verberibus urgere, confiscentes, eiulantes, incrementis pœnæ propagantis extendere, flagris cedere, igne horrere.* Vbi de exorcismo baptismali locutum esse, satis apparet: tum quia baptismum suum in ea Epistola explicat: tum etiam quod infra subdit: *quantus hic animi potentatus, quanta vis est? non tantum ipsum esse subtractum perniciosis contactibus mundi, ut quis expiatus, & purus nulla incurstantis inimici labe capiatur; sed etiam maiorem, & fortisorem viribus fieri, ut in omnem aduersarij grassantis exercitum imperioso iure dominetur?* Quæ verba ad baptismum referri oportere, omnes intelligunt. Et, si de exorcismo, cuius vi ex ob-